

**Preek 31 december 2023, oudjaarsavond
HWS & CGK Ontmoetingskerk
Marcus 1:1-13**

Gemeente van Jezus Christus,
Het is oudjaarsavond. 2023 is alweer voorbij en we staan op de drempel van 2024. Wat zal het nieuwe jaar ons allemaal komen brengen? We weten het niet. We hopen op het beste, we bidden om de zegen van God, maar verder is 2024 vooral nog één levensgroot vraagteken.

Een jaar geleden was 2023 dat ook nog. Misschien zat u toen op oudjaarsavond ook wel hier in de kerk. Terugkijkend naar 2022, vooruitkijkend naar het grote vraagteken van 2023... Wat voor jaar was 2023 voor u? Misschien het jaar van een nieuwe werkomgeving, een nieuw huis, op bepaalde manieren misschien wel een nieuw leven... Was het een mooi jaar? Of misschien was het wel een moeilijk jaar... Een jaar dat in het teken stond van een groot verlies, een grote tegenvaller, het leven dat anders werd dan gehoopt en verwacht...

Zoals wij hier nu zitten, of meekijken via de digitale wegen, hebben wij allemaal ons eigen verhaal van 2023. De ene positief, de ander negatief, en weer een derde vooral neutraal. Maar wat ons vanavond in ieder geval bindt is ons verlangen om dit jaar af te sluiten met God. 2023 in een kerkdienst af te sluiten en straks aan het einde van de dienst ook nog eenmaal dit jaar de zegen te ontvangen. Op de drempel van het nieuwe jaar, op de drempel van een nieuw begin, komen wij tot God.

Op de drempel van een nieuw begin. Dat zinnetje zou je ook zomaar kunnen plakken op de eerste dertien verzen van Marcus 1. De tekst begint met de woorden: 'Het begin van het evangelie van Jezus Christus, Zoon van God.' Het is het begin, een heel nieuw begin. Hier begint een nieuwe fase in de wereldgeschiedenis. In wat komen gaat wordt het oude verbond in Jezus vervuld, en wordt in Zijn bloed het Nieuwe verbond bekrachtigd. En hier in deze eerste dertien verzen van Marcus 1 gebeurt dat allemaal al in het klein. Het Oude komt samen in het Nieuwe en in Jezus maken we een nieuw begin mee. Deze eerste woorden van Marcus vormen de brug, de drempel tussen het Oude en het Nieuwe Testament. Er gaat iets nieuws beginnen, een schitterend iets, maar we nemen het goede uit het verleden natuurlijk ook mee.

Marcus begint anders dan de andere evangelisten. Er is geen geboorteverhaal van Jezus, geen voorgeschiedenis van Johannes de Doper. Nee, bij het lezen vallen we als het ware gelijk midden in het verhaal. Johannes de Doper ging dopen in de woestijn. Maar ondanks die uithoek van het land heeft zijn verkondiging grote gevolgen. We lezen: 'Alle inwoners van Judea en Jeruzalem stroomden toe en lieten zich door hem dopen in de rivier de Jordaan,'. Zo staat het er echt. Dat het gaat over allen.

Uit de andere evangeliën weten we, en eigenlijk is het ook wel logisch, dat het niet letterlijk iedereen was die zich liet dopen door Johannes. Maar Marcus wil ons hier wel wat mee vertellen. Allereerst natuurlijk dat het grote mensenmassa's zijn geweest die de steden, hun dorpen en hun huizen achterlieten om de woestijn in te gaan en

zich te laten dopen. Maar door het woordje voor 'alle' dat in het Grieks twee keer wordt genoemd in dit vers komt er ook een bepaald beeld naar voren.

'Alle inwoners van Judea en Jeruzalem stroomden toe'. Het is het beeld van een gebied dat helemaal leegloopt. Iedereen gaat op weg. Het is een heuse uittocht, een Exodus... En dat beeld wil Marcus dat wij hier op ons netvlies krijgen. Dat van de uittocht, de Exodus. Nog bijna helemaal aan het begin van het Oude Testament lezen we hoe het volk Israël gedwongen wordt om als slaaf te werken in het land Egypte. Maar dan grijpt God in. God redt het volk Israël uit de slavendienst in Egypte. En er vindt een uittocht, een Exodus plaats uit Egypte. Het volk gaat op weg naar het beloofde land. Maar voordat ze daar aankomen leven ze eerst veertig jaar in de woestijn. Het is de periode waarin het volk Israël echt gevormd werd. Ze ontvangen de wet van God, ze leren God kennen en ze leren zichzelf kennen. En na die veertig jaar gaan ze naar het beloofde land. Ze trekken door de Jordaan heen...

Door de Jordaan. De rivier waar ook Johannes doopte. Wat hier in Marcus 1 wordt omgeschreven is als het ware een omgekeerde Exodus. Bij de Exodus in het Oude Testament trok het volk vanuit de woestijn, door de Jordaan het beloofde land in. Hier trekt het gehele volk weg uit het beloofde land, naar de woestijn, in de Jordaan. Daar laten ze zich dopen, 'waarbij ze hun zonden beleden.'

Het was een nieuw begin. Voor ieder persoon. De mens die zich bewust was van zijn of haar fouten, het kwaad, de zonde. En dat benoemde. Zich schoon liet wassen. Een nieuw begin... Voor ieder persoonlijk.

Maar zoals Marcus het vertelt ook voor het hele volk. Het volk wast zichzelf rein en komt dan pas opnieuw het beloofde land binnen. Het is de Exodus, de tijd in de woestijn, de ervaring van een nieuw begin met God dat hier wordt herbeleefd. Het volk wast zichzelf schoon voor God...

Dat is de Exodus uit Egypte. De bekende Exodus. In het Oude Testament is er nog een Exodus. De eerste Exodus leidde het volk vanuit Egypte naar het beloofde land. De tweede Exodus was een voorzegging van de profeten. Het volk dat uit ballingschap zal gaan terugkeren in het beloofde land. In de tijd van Johannes de Doper was er veel discussie over of de ballingschap al was afgelopen. Sommigen vonden van wel. De Joden waren immers terug in het beloofde land en de tempel was herbouwd. Maar velen, waarschijnlijk de grote meerderheid, vond dat de ballingschap nog niet voorbij was, nog niet echt. En dat heeft alles te maken met de profetieën uit het Oude Testament. We lezen daar keer op keer dat God het is die zijn volk terugleidt uit ballingschap, en dat Hij als hun koning over hen zal regeren. De terugkeer uit ballingschap zal samen vallen met het begin van het Koninkrijk van God...

Maar dat was nog niet gebeurd. Bij de tempel van Salomo was het volk getuige geweest van Gods heerlijkheid die neerdaalde in de tempel. Maar bij de

tweede tempel was er nooit zoiets gebeurd. De vraag kwam dus ook op of deze tempel wel echt het huis van God was? En meer algemeen leefde de gedachte dat de ballingschap nog niet ten einde was, nog niet echt in ieder geval. Het volk was terug in het beloofde land, maar de tweede Exodus was nog niet gebeurd zoals zou moeten gebeuren.

Eén van de profetieën over het einde van de ballingschap en God die zijn Rijk zal vestigen is Jesaja 40. Dat is de tekst waar Marcus naar verwijst. En zo komt het allemaal samen. De eerste Exodus, de tweede Exodus, daar bij de Jordaan in de woestijn. Mensen die hun zonden belijden en zich laten dopen. Het is een nieuw begin. Voor het volk, voor ieder mens dat daar gedoopt wordt. En ook voor de lezer van het Marcusevangelie. Het begin van dit Bijbelboek maakt direct de verwachtingen torenhoog voor dit nieuwe begin.

En over dat nieuwe begin spreekt Johannes de Doper ook. 'Hij verkondigde: 'Na mij komt iemand die machtiger is dan ik; ik ben het zelfs niet waard om voor Hem te bukken en de riemen van zijn sandalen los te maken. Ik heb jullie gedoopt met water, maar Hij zal jullie dopen met de heilige Geest.'

De eerste Exodus en de tweede komen al samen in dit gedeelte, samen rondom de persoon van Johannes de Doper. Maar hier wordt de verwachting nog eens flink verhoogd. Want deze grote profeet, Johannes de Doper, is het zelfs niet waard om de riemen van die persoon zijn sandalen los te maken.

In die tijd waren er verschillende rabbi's elk met hun eigen leerlingen. Johannes had zelf ook leerlingen. De leerlingen van rabbi's die zorgden voor het dagelijkse levensonderhoud van hun rabbi. De leerlingen regelden voldoende eten, maakten het klaar, wassen de kleren... Maar ze hoefden niet de riemen van de sandalen van hun meester los te maken. Dat was te min voor een leerling, het was meer een taak voor een slaaf. En hier zegt Johannes de Doper, de grote profeet, ik ben het niet waard om Zijn leerling te zijn, ik ben het zelfs niet waard om Zijn slaaf te zijn...

Dat is iets wat wij misschien nog weleens vergeten. Ik in ieder geval wel. Wij zijn zo vol van Jezus' liefde voor ons, zo vol van Zijn belofte dat Hij altijd bij ons is, zo vol misschien ook wel in het proberen om anderen te overtuigen van die liefde van Jezus... Dat we vergeten wie Jezus allereerst is. Zoon van de Allerhoogste, de Allerhoogste zelf. Vanuit onszelf hebben wij geen enkel recht om bij Jezus te zijn. Wij kunnen Zijn aanwezigheid nooit verdienen. Wij kunnen het alleen ontvangen wanneer Jezus zichzelf geeft.

En Hij geeft zichzelf. Volledig.

De mensen lieten zich dopen terwijl zij hun zonden beleden. Jezus laat zich ook dopen, maar Hij benoemt Zijn zonden niet. Hij zou niet kunnen, want die zijn er niet. Toch klinkt er een stem. Het is de stem van God, Hij spreekt: 'Jij bent mijn geliefde Zoon, in Jou vind ik vreugde.' Hiermee wordt de kroon gezet op de introductie

van het evangelie van Marcus. De taal rondom de profeet, de Joden die tot inkeer komen, de eerste en de tweede Exodus, de mens die komen zal... En dan Jezus, de stem van God. Het komt allemaal samen in deze ene. Schitterend begin van een evangelie. Maar we zijn er nog niet, want Jezus laat ook al iets zien van wat Hij zal gaan doen.

De mensen lieten hun zonden afwassen in het water van de Jordaan, en vervolgens gingen ze het beloofde land weer in. Jezus laat zich net als hen dopen. Maar Hij wast zichzelf niet schoon, maar Hij neemt eerder de zonden op. Dompelt zich onder in het water gevuld met afgewassen zonden. En Jezus gaat ook niet het beloofde land in, maar de woestijn in. Dat grijpt terug op Leviticus 16, de herkomst van ons woord zondebok vinden we daar ook. Een bok neemt de zonden van het hele volk op zich, en wordt vervolgens losgelaten in de woestijn, weg bij het volk vandaan. Jezus is ook al hier het volmaakte zondebok. Hij de volmaakte die onze zonden op zich nam. Dat zal Hij doen aan het kruis, maar hier al de voorafspiegeling.

En zo komt alles samen in deze introductie, op deze drempel van een nieuw begin. Oude Testament en Nieuwe Testament komen hier samen in de persoon van Jezus Christus. Maar daarmee houdt het niet op. Het gaat door.

Door de doop begon elke Jood die zich lieten dopen ook met een nieuw begin. Ze keken terug, naar dat wat niet goed was, de zonde. En ze waren daar eerlijk over. En zo maakten ze met God een nieuw begin. Maakten ze zich klaar voor de komende Messias. Uitzien naar Jezus.

Ik weet niet hoe het met u is. Maar ik heb het idee dat we in onze tijd nogal eens vergeten wie Jezus echt is. Het Bijbelgedeelte dat we lezen geeft een extreem hoog beeld van Hem, hoger kunnen wij Jezus in menselijke termen niet plaatsen. Heel Judea en heel Jeruzalem liep uit om zich te laten dopen, klaar te maken voor Zijn komst... En wij... Wij leven met Jezus alsof het de gewoonste zaak van de wereld is. Jezus belooft dat Hij met ons is, alle dagen, tot aan de voltooiing van de wereld. Dat is een belofte. Maar is nooit iets vanzelfsprekends. Het is pure genade... Dat we toch al snel zomaar aannemen, als gewoon beleven... Maar dat is het niet, mag het nooit zijn...

Misschien is het een goed idee om vanavond in de Joden die zich lieten dopen een voorbeeld te nemen. Dat wij net als hen gaan terugkijken. Terugkijken naar 2023 of nog langer geleden. Waar zit mijn kwaad, mijn zonde... God vergeeft het, daar mogen wij door Jezus zeker van zijn, maar dat we daar toch nog eens aan terugdenken, dat het ons mag vervullen van dankbaarheid voor de verlossing. En in die dankbaarheid een nieuw begin te maken. 2024 met die dankbaarheid te beginnen. 2024 beginnen met een schone lei, in het besef wie Jezus is, in het besef wie wij zijn... In dankbaarheid een nieuw begin. Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410